

Panorama knih**Czech-polish historical and pedagogical journal. vol. 2/2010**

Druhé číslo časopisu *Czech-polish historical and pedagogical journal* publikuje materiály z konference *Migrace v historických, multikulturních, didaktických a sociálních aspektech*, kterou v říjnu 2009 pořádala Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity. Číslo je rozděleno do dvou oddílů. První se věnuje historickým tématům, převážně otázkě česko-polských vztahů a migrací, a druhá pedagogická část se obírá problematikou vzdělávání imigrantů v České republice.

V historické části se čtenář může seznámit s příspěvky polských autorů Stefanie Walasek (*Polsko-český dialog v 19. a na počátku 20. století*) a Mirosława Piwowarczyka (*Polsko-česká spolupráce na příkladu Polsko-československého klubu ve Lvově v období 1926-1935*) a dále s názory českých historiků Jaroslava Vaculíka (*Česká emigrace od 16. do 20. století*), Františka Čapky (*Konec česko-německého soužití na jižní Moravě*) a Kamila Štěpánka (*Migrační fenomén optikou dějepisu, oborové didaktiky a reformy školního kurikula*); ti všichni se snaží objasnit problematiku migrací z různých pohledů.

Příspěvky v oddíle pedagogiky jsou zaměřeny na problémy vzdělávání menšinových skupin (například romského nebo přistěhovaleckého původu), které mají sociálně pedagogické aspekty související například s legislativou, učebnicemi a dalšími problémy vzdělávání migrantů v České republice. Čtenář zde může nalézt články Jana Štávy (*Legislativní podmínky vzdělávání imigrantů v České republice*), Marka Podgórného (*Kognitivní aspekty vztahu já-ostatní v migračním procesu*), Krystýny Dziubacké (*Práce jako hodnota*) nebo Jiřího Němce (*Pohled romských aktivistů a studentů na vzdělání prostřednictvím konceptu locus of control*), Alicje Szérłag (*Migrace a mezikulturní kompetence*), Evy Švarcové a Stanislava Štělce (*Sociálně-pedagogické aspekty integrace dětí imigrantů v české škole*) nebo Dušana Klapky (*Zamyšlení nad evaluací*

učebnic dějepisu z pohledu ontodidaktického zpracování výkladu o migraci sociálně znevýhodněných skupin).

Nové číslo časopisu můžeme hodnotit jako zajímavý zdroj informací pro odbornou i laickou veřejnost. Může nám být poučením i motivací pro nová bádání v této problematice, protože i dnes jsou mnohé skutečnosti a souvislosti ještě neobjasněny. Anglické zpracování všech článků v druhém čísle výše uvedeného časopisu umožňuje i zahraničním čtenářům seznámit se s problematikou migrace v různých aspektech.

J. DOLEŽELOVÁ

* Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno 2010, 137 s.

**Pavel Mühlpachr:
Gerontopedagogika**

S téměř exponenciálním prodlužováním lidského věku v posledních několika desetiletích se stále do popředí zájmu gerontologů dostává problematika stárnutí v celé její šíři kladených otázek a problémů. V blízké budoucnosti v roce 2030 bude jedna třetina lidské populace starší 60 let. S tím budou muset být řešeny otázky nejen medicínské, psychologické, ekonomické, ale i sociální a další. S tím souvisí také vznik nových společenských problémů, ale i nové proudy, nové vědní obory gerontologie – gerontologie experimentální (biologická), gerontologie sociální a gerontologie klinická (geriatrie). Dále nový obor gerontopedagogika zabývající se výchovou, vzděláváním seniorů a teoretickou empirickou disciplínou zabezpečující komplexní pomoc a podporu seniorům v nemedicínské oblasti potřeb. O těchto problémech medicínských a nemedicínských, problémech společenských věd a stárnutí populace pojednává publikace zkušeného profesora Univerzity ve Wroclavi Pavla Mühlpachra, kde přednáší na Institutu pedagogiky Fakulty historických a pedagogických věd. V České republice působí jako

docent na pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně.

Kniha je členěna do sedmi kapitol, má 203 stran, včetně souhrnu, též v anglickém jazyce, věcného rejstříku a soupisu odborné literatury z posledních let. V první kapitole vymezuje terminologická hlediska pojmů geriatrie, která se formovala na konci 19. století, a gerontologie, která se rozvíjí jako samostatný vědní obor až v druhé polovině 20. století. Pedagogický, respektive andragogický pohled na seniorskou populaci se do popředí zájmu jako gerontopedagogika dostává až v 90. letech 20. století.

Stáří jako společenský fenomén, vymezení pojmu stáří, charakteristika procesu stárnutí a demografická hlediska jsou předmětem druhé kapitoly.

Třetí rozsáhlá kapitola se zabývá současnou aktuální problematikou stáří, syndromem demence v celé její šíři, epidemiologií, klasifikací, diagnostikou a jednotlivými stadii demence. Vymezuje zde pojem atroficko-degenerativní demence Alzheimerovy choroby, presenilní a senilní, která se začala diskutovat v odborném tisku od poloviny 70. let 20. století. Představuje 50-60 % všech demencí a ve věku nad 65 let jí trpí kolem 5 % populace.

V dalších dvou kapitolách se autor podrobně zabývá problematikou stáří a ústavní péče v jednotlivých etapách společenského vývoje, v obdobích prvních civilizací, antiky, středověku, v období renesance, osvícenství, novověku až do dnešních dnů.

Za nejdůležitější přínos publikace pokládám kapitolu o andragogice, vzdělávání a výchově dospělých a seniorů v tzv. postproduktivním věku. Autor uvádí specifické formy vzdělávání různého charakteru – Kluby aktivního stáří, Akademie třetího věku, Lidové univerzity, Univerzitu třetího věku jako oficiálně uznané instituce, kde se vhodnou formou a na vědeckých základech mohou občané v postproduktivním věku účastnit vysokoškolského studia v nejrůznějších oborech. Vzdělávání seniorů, kterým se zabývá gerontopedagogika podle současných výzkumů přispívá starší populaci k většímu pocitu důstojnosti, životního uspokojení, začlenění do rychle se rozvíjející společnosti a k udržení fyzického a duševního zdraví.

Kniha Gerontopedagogika prof. Pavla Mühlpachra je psána přehlednou a srozumitelnou, čtivou formou: je bohatá četnými postřehy ze života seniorů a jejich potřeb. Patří mezi cenné publikace nejen pro pedagogy, psychology, sociology a lékaře zabývající se gerontologií. Je určena především pracovníkům léčebných ústavů a hospiců, kde se stárnoucí populace soustřeďuje. Mnohá zajímavá poučení přinese rodinám žijícími se seniory.

K. ZEMAN

* Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta, Brno 2009, 230 s.

Šmajsová Buchtová, Božena: Rétorika. Vážnost mluveného slova*

Čtenáři, kteří mají ve zvyku vynechávat předmluvy, by v případě uváděné knihy udělali zásadní chybu. Rozhodně stojí za přečtení. Filozof v ní způsobem sobě vlastním uvažuje nad závažným tématem *Řeč – živý fenomén kultury*, přináší kritické pohledy na stav jazyka, ale také na kulturu trpící globalizací. Nutí k hlubokému zamyšlení nad jedinečným dorozumivacím nástrojem – pouze lidským. Oproti minulému vydání má předmluva větší rozsah: není divu, k mateřskému jazyku se chováme stále ledabyle.

Existuje i druhý důvod, proč by měli uživatelé předchozího vydání a hlavně současní studenti věnovat pozornost nově vydávané *Rétorice*. Je doplněna podkapitolami o řeči soudní, smuteční a bankovní, ukázkami novinových dialogů, pojednáním o formě vypravování a kapitola Vybrané texty obsahuje dvě nové ukázky řeči politické; jiné pasáže zase byly vyřazeny.

Nadále je v knize-učebnici uživatel metodicky veden od techniky mluvení (té se začínáme učit hned od prvních slůvek) k jednotlivým druhům řečnických projevů a tomu odpovídajícímu výběru vhodných jazykových i mimojazykových prostředků. Uváděná odborná litera-